

KRYPTO TULI TALOON – MITÄ NYT?

TOIMINTAOHJE EMOLEHMÄTILOILLE KRYPTOSPORIDIOOSIN HALLINTAAN

TARTUNTA JA DIAGNOOSI

CRYPTOSPORIDIUM PARVUM ON YKSISOLUINEN ALKUELÄIN, JONKA AIHEUTTAMA RIPULITAUTI TARTTUU VASIKOIHIN, MUIHIN KOTIELÄIMIIN JA IHMISEEN.

Kryptosporidioositartunta saadaan suun kautta, tartunnan saaneiden vasikoiden tai emän lannasta, likaisista vetimistä, rehusta ja rakenteista. Sairaavat vasikat erittävät ulosteessaan runsaasti kovakuorisia munia eli ookystia.

Ookystat ovat erittäin kestäviä ja säilyvät ympäristössä ja rakenteissa pitkään. Ääriämpötilat (yli 60 - 70°C ja alle -20°C), kuivuus ja auringonvalo edesauttavat ookystien tuhoutumista. Yleisesti käytetyt desinfiointiaineet tehoavat huonosti.

Oireetonkin eläin voi levittää tartuntaa ja hyvin pieni annos riittää sairastumiseen. Diagnoosi tehdään lantanäytteestä.

OIREET JA TAUDINKULKU

JUOMATTOMUUS ON ENSIMMÄINEN OIRE!

Tyypillisesti vasikka sairastuu alle kuukauden, usein 1 - 2 viikon ikäisenä.

RIPULI

Kesto 5-6 vrk.

Aiheuttaa vakavan nestehukan ja elimistön happamoitumisen.

KUOLEMA

seuraa jos tukihoito on riittämätöntä ja etenkin jos vasikalla on muita tartuntoja samanaikaisesti.

HOITO

- Kryptosporidioosiin ei ole olemassa rokotetta eikä varsinaista lääkettä.
- Estolääkitys (Halocur) hankalissa tartuntatilanteissa voi lieventää oireita, mutta siirtää erityspiikkiä myöhemmäksi.
- Vasikan ripulin hoito on tukihoitoa
- Normaalin ravinnon lisäksi laadukas elektrolyyttiliuos nestehukkaan
- Kipulääke ja pakkojuotto eläinlääkärin ohjeen mukaan

**”TERNIMAITO =
VASIKAN
LAATUTAKUU”**

- Brix% -lukema yli 22
- Juo hyvällä imulla <4h syntymästä
- Tarve 15% elopainosta ensimmäisen vuorokauden aikana!

ELÄINTEN MYYMINEN KRYPTOPOSITIIVISELTA EMOTILALTA

- Kirjaa erityistilannemerkinä Nasevaan aina kun vasikat oireilevat.
 - Erityistilannemerkinä voidaan poistaa kun eläinlääkärin tekemää tautivastustussuunnitelmaa toteutetaan, vasikoilla ei ole enää taudin oireita eikä estolääkitys ole enää tarpeellinen
- Ei vaikutusta teurasliikenteeseen
- Terveitä nautoja voidaan myydä eloon normaalisti, kun ne ovat olleet erillään oireilevista eläimistä vähintään kaksi viikkoa.
- Myydessä on hyvän tavan mukaista ilmoittaa tilan tautitilanteesta.

TAUDIN HALLINTA EMOTILALLA

Erota terveet poikimattomat ja emä-vasikkaparit erilleen sairastuneista

Kuivita runsaasti ja pidä poikima-alue puhtaana. Ookystat viihtyvät kosteassa alustassa. Pyri estämään lannan leviäminen terveiden ja sairaiden eläinten karsinoiden välillä.

Ylläpidä lyhyet poikimakaudet - ympäri vuoden poikivilla taudin hallinta on mahdotonta!

Kun vasikat ovat olleet kaksi viikkoa oireettomia voit yhdistää vanhempien vasikoiden vasikka-emo pareja tai siirtää parit laitumelle tai jaloittelutarhaan. Varoajalla vältetään laitumen tai tarhan saastumista ookystilla.

PIHATON KEVÄTSIIVOUS!

Pihatto ja karsinat pestään viimeistään poikimakauden jälkeen, kun eläimet ovat laitumella. 1. Puhdista liasta 2. Kuumapese 3. Käsittele erikoisdesinfiointiaineella (Kenocox, Kilcox Extra, Neopredisan) eläinlääkärin ohjeen mukaan. 4. Anna kuivua useita päiviä tai viikkoja.

SUOJAA ITSESI..

Hoida aina terveet vasikat ensin! Varaa omat työvaatteet, saappaat ja hoitovälineet sairaille.

Käytä kertakäyttöhanskoja aina hoitaessasi ripulivasikoita. Vaihda hanskat heti kun olet hoitanut sairaat vasikat. Pese kädet huolellisesti likaisten töiden jälkeen ja aina ennen syömistä, juomista tai tupakointia. Käytä lisäksi suunsuojaa pestessäsi karsinoita ja laitteita.

..JA KARJASI KRYPTO- SPORIDIOOSILTA!

Tee tautisulku vierailijoille: sisääntulossa erillinen puhdas ja likainen alue, tilan saappaat ja haalarit sekä käsienpesupaikka.

Tee erillinen lastaustila eläinhallin ulkopuolelle. Eläinkuljettajia ei päästetä eläintiloihin.

Lannanlevityksessä tulee varoa laidunten sekä eläinten ja ihmisten juomavesien saastumista!

Lisätietoa: ETT ry:n sivuilla <https://www.ett.fi/sisalto/kryptosporidioosi>